

CN Lê Th Th o - Khoa Hóa sinh

Ch t đ c da cam (Agent Orange) là tên g i c a m t lo i ch t thu c di t c và làm r ng lá cây đ c quân đ i M s d ng t i Vi t Nam trong chi n tranh. Ch t này đã đ c M s d ng v i quy mô l n t i Vi t Nam, khi n nhi u vùng b nhi m đ c nghiêm tr ng. Ch t đ c màu da cam là m t lo i thu c di t c chi n thu t đ c quân đ i Hoa K s d ng t năm 1962 đ n 1975, đ c đ t tên cho đ i màu cam xung quanh thùng l u tr . Quân đ i đã phun hàng tri u gallon ch t đ c màu da cam và các lo i thu c di t c chi n thu t khác lên cây và th m th c v t trong Chi n tranh Vi t Nam. Các c u chi n binh có th đã ti p xúc v i ch t đ c màu da cam bao g m các c u chi n binh Vi t Nam, khu phi quân s Tri u Tiên, trên các căn c c a Không quân Thái Lan, và đã bay ho c làm vi c trên Máy bay C-123. Vài th p k sau, nh ng lo ng i v ̣ nh h ̣ ng s c kh e t các hóa ch t này, bao g m c ch t đ c da cam, s n ph m ph c a s n xu t ch t đ c da cam, v n ti p t c.



Trong su t m t th p k , t năm 1961 đ n năm 1971, quân đ i M đã ti n hành m t cu c chi n tranh hóa h c l n nh t trong l ch s loài ng i t i mi n Nam Vi t Nam. Theo s li u th ng kê, trong cu c chi n tranh hóa h c này, kho ng 3 tri u hecta r ng cây và đ ng ru ng Vi t Nam đã ph i h ng ch u kho ng 80 tri u lít ch t di t c và làm r ng lá cây (hay còn g i là ch t khai quang). Cho đ n ngày nay, khi mà cu c chi n tranh đã lùi vào dĩ vãng 44 năm, nh ng nh ng “c n m a hóa ch t” do nh ng chi c máy bay M phun t trên tr i xu ng v n đ l i h u qu n ng n : Cu c s ng c a hàng tri u ng i Vi t Nam đã, đang và v n s còn b âm th m h y ho i không bi t đ n bao giờ !

Các c quan y i Vi t Nam ̣c tính kho ng 400.000 ng i đã b gi t ho c tàn t t, kho ng 500.000 tr em sinh ra b đ đ ng, đ t t b i ch t đ c hóa h c này. H i Ch th p đ Vi t Nam ̣c l ̣ ng kho ng 1.000.000 n n nhân Vi t Nam đã b tàn ph ho c b nh t t vì ch t đ c da cam.

Ch t đ c hóa h c trong chi n tranh gây h u qu th m kh c nh t trong l ch s loài ng i. Ch t đ c da cam đã tác đ ng m nh m , lâu dài t i môi tr ̣ ng, các h sinh thái và s c kh e con ng i. Đ n nay, khi chi n tranh đã qua đi nh ng v n đ l i nh ng di ch ng; nhi u n i các h sinh thái và môi tr ̣ ng b h y ho i; hàng trăm nghìn n n nhân đã b ch t và hàng trăm nghìn ng i khác đang t ng ngày, t ng gi ch ng ch i v i b nh t t hi m nghèo. Ch t đ c da cam/dioxin có th gây t n th ̣ ng đa đ ng và ph c t p trên t t c các b máy sinh lý c a c th ; gây ung th da, gan, tuy n giáp, đái tháo đ ̣ ng, n i ti t, th n kinh. Tác đ ng quan tr ng trong gây đ t bi n gen và nhi m s c th , t đó gây nên các đ t t b m sinh, các tai bi n sinh s n. Các b nh ph bi n con, cháu n n nhân ch t đ c da cam là đ đ ng, đ t t ho c tâm th n phân li t... Ch t đ c da cam có th di truy n qua nhi u th h và Vi t Nam di ch ng da cam đã truy n sang th h th 4. Vi t Nam, Đ ng và Nhà n c luôn quan tâm t i ch đ , chính sách đ i v i n n nhân ch t đ c da cam:

K t năm 1998 đ n nay, y Ban Th ̣ ng v Qu c h i thông qua Pháp l nh u đ i ng i có công, trong đó quy đ nh ng i tham gia kháng chi n b nhi m ch t đ c hóa h c và con, cháu h đ c h ̣ ng ch đ ̣ u đ i c a Nhà n c... T đó, hàng lo t chính sách c a Nhà n c đ c ban hành nh m quan tâm h n n a đ n ng i tham gia kháng chi n b nhi m ch t đ c hóa h c đ c th c hi n. Ngày 10/8/2009, ngày "Vì n n nhân ch t đ c da cam Vi t Nam" đ c Chính ph Vi t Nam t ch c l n đ u tiên, nh m lên t ng đòi công lý cho nh ng n n nhân c a ch t đ c này trong cu c chi n tranh c a M t i Vi t Nam và kêu g i c ng đ ng xã h i trong n c cũng nh qu c t chăm sóc, gi m b t m t ph n n i đau cho hàng tri u n n nhân ch t đ c da cam Vi t nam. Ngày 14/5/2015, Ban Bí th Trung ̣ ng Đ ng ban hành Ch th s 43- CT/TW v tăng c ̣ ng s l nh đ o c a Đ ng đ i v i công tác gi i quy t h u qu ch t đ c hóa h c do M s đ ng trong chi n tranh Vi t Nam. Ch th nêu rõ “Công tác kh c ph c h u qu ch t

đ̄c hóa h̄c do M̄ s̄ đ̄ng trong chīn tranh ̄ Vīt Nam đ̄i v̄i môi tr̄ng và s̄c kh̄e con nḡi là v̄n đ̄ c̄p bách và lâu dài, là trách nhīm c̄a c̄p ̄y đ̄ng, chính quȳn, c̄a cán b̄, đ̄ng viên và các t̄ ch̄c trong h̄ th̄ng chính tr̄”.

T̄i Qūng Nam, trong nh̄ng năm qua, các c̄p, ngành và nhân dân t̄nh đã tích c̄c quan tâm, t̄o đ̄i u kīn chăm sóc, giúp đ̄ các n̄n nhân ch̄t đ̄c da cam/Dioxin; đ̄c bīt là chăm sóc v̄ s̄c kh̄e. H̄i N̄n nhân ch̄t đ̄c da cam t̄nh đã tham m̄u cho các c̄p ̄y Đ̄ng, chính quȳn trīn khai th̄c hīn t̄t các chính sách ̄u đ̄i đ̄i v̄i n̄n nhân da cam; đ̄y m̄nh các hình th̄c tuyên truȳn, v̄n đ̄ng xã h̄i nêu cao tinh th̄n “T̄ng thân, t̄ng ái”; tích c̄c v̄n đ̄ng gây qū tr̄ giúp nh̄ng gia đình n̄n nhân có hoàn c̄nh đ̄c bīt khó khăn, thăm h̄i, t̄ng quà, khám, ch̄a b̄nh; trao h̄c b̄ng cho con cháu n̄n nhân...qua đó t̄o đ̄i m̄t a đ̄ các n̄n nhân da cam ̄n đ̄nh cūc s̄ng. Đ̄ th̄ hīn trách nhīm c̄a c̄ng đ̄ng trong vīc chung tay xoa d̄u n̄i đau da cam, B̄nh vīn Đa khoa t̄nh Qūng Nam luôn th̄c hīn ch̄ đ̄ u tiên trong khám ch̄a b̄nh đ̄i v̄i nḡi có công, gia đình chính sách và n̄n nhân ch̄t đ̄c da cam; h̄ng ̄ng các phong trào giúp đ̄, chăm sóc; vào các ngày ̄, t̄t th̄ng ph̄i h̄p v̄i các t̄ ch̄c, đoàn th̄, h̄i ch̄ th̄p đ̄...thăm, t̄ng quà, khám ch̄a b̄nh, c̄p phát thūc mīn phí; qua đó, đ̄ng viên tinh th̄n các n̄n nhân và gia đình, giúp h̄ v̄t qua n̄i đau b̄nh t̄t và có thêm ngh̄ ̄c v̄n lên trong cūc s̄ng. N̄u có đ̄p t̄i thăm nh̄ng gia đình b̄ đeo bám b̄i “n̄i đau da cam”, ch̄c h̄n không ai có th̄ c̄m lòng tr̄c nh̄ng đ̄a tr̄ hình thù d̄ đ̄ng, tr̄c nh̄ng ông b̄ bà m̄ đang ph̄i t̄ng ngày t̄ng gī v̄t ̄n v̄i nghèo khó đ̄ duy trì cūc s̄ng v̄i nh̄ng v̄t th̄ng nh̄c nh̄i c̄ v̄ tâm h̄n và th̄ xác. Ph̄n ̄n nh̄ng gia đình n̄n nhân ch̄t đ̄c da cam là nh̄ng gia đình ̄ trong hoàn c̄nh vô cùng khó khăn, là nh̄ng nḡi nghèo kh̄ nh̄t trong s̄ nh̄ng nḡi nghèo kh̄. H̄u nh̄ t̄t c̄ h̄ ch̄ có mong mūn th̄t gīn đ̄n là làm sao con cái mình sinh ra lành ̄n nh̄ bao đ̄a tr̄ bình th̄ng khác. Nh̄ng ̄c m̄ đ̄n gīn đó đ̄i v̄i h̄ quá xa v̄i. Ch̄t đ̄c da cam nh̄ s̄i dây vô hình đang trói ch̄t bao th̄ h̄ nḡi Vīt Nam, n̄n nhân ch̄t đ̄c da cam, v̄i m̄t t̄ng lai m̄ m̄t không ̄i thoát. H̄ đang s̄ng đó, nh̄ng cūc s̄ng c̄a h̄ đ̄c ví nh̄ đ̄a nḡc tr̄n gian kh̄ng khīp và cūc s̄ng ̄y còn đáng s̄ h̄n c̄ cái ch̄t.

N̄i đau c̄a nh̄ng n̄n nhân da cam là m̄t n̄i ám ̄nh dai đ̄ng, vīc giúp h̄ c̄n ph̄i làm th̄ng xuyên và liên t̄c. B̄i v̄y, m̄i chúng ta c̄n nh̄n th̄c sâu s̄c v̄ v̄n đ̄ này, tích c̄c h̄c t̄p, ph̄n đầu xây đ̄ng xã h̄i t̄t đ̄p ̄ đó m̄i nḡi đ̄u đ̄c đ̄m b̄o quȳn s̄ng và quȳn h̄nh phúc.

Nguồn: www.nytimes.com/2017/09/15/opinion/agent-orange-vietnam-effects.html